

Stoeien met de waarheid van Groningens Ontzet

INTERVIEW GERT FOKKENS

- 'Bommen Berend, Musical' van GOOV Muziektheater in première
- Toneelschrijver stoeide met de waarheid om drama rond te krijgen

Door Eric Nederkoorn

Groningen/Alkmaar Zijn werkamer in Alkmaar verraadt de band die toneelschrijver Gert Fokkens nog altijd koestert met Groningen. Aan de wand hangen posters van de stukken *Ripperda* en *Scholte Zienent*, die hij schreef voor Waark. Nu is Fokkens, tot 1979 toneelrecensent voor het *Nieuwsblad van het Noorden*, verantwoordelijk voor de tekst van *Bommen Berend*, de *Musical* van GOOV Muziektheater, dat zondag in Groningen zijn première beleeft. Duizenden kaarten zijn ervoor verkocht.

Bij voorbaat populair dus, dit thema, waarin de overmacht van paapse aanvallers het moest afleggen tegen de zich noest verdedigende, protestantse Groningers. Met daarbij de kanttekening dat GOOV ook in eerdere jaren nooit tegen een lege schouwburg aan hoefde te kijken. Fokkens stapte na het startschot in. Beoogd schrijver Harry Huizing overleed vorig jaar nadat hij de synopsis van het stuk had ingeleverd. Fokkens dook in de geschiedenis van Groningens Ontzet en die van het bijpassen-de vaderlandse rampjaar (1672), en gaf zijn eigen draai aan de synopsis én aan de werkelijkheid. "Want alles draait om de vraag:

hoe maak je er drama van. De geschiedenis op zich is een handvat. Je zoekt daarin naar tegenstellingen en werkt die uit. De gilden tegenover de regenten, de Ommelanden en hun landadel die streken met de Stad over rechten, de katholieken versus de protestanten enzovoort."

Extra probleem is dat de geschiedenis zich op twee plekken tegelijk afspeelde. In de stad en erbuiten, het kamp van de attackerende Bisschop van Münster, alias Bommen Berend. "Eerst laat je de historie in je zakken. Dan is er een plotlijn nodig die alles verbindt."

En dan moet die tekst ook nog eens naar de muziek toelopen; er zijn eenvoudiger opdrachten denkbaar. "In het drama zelf vertel je alles tussen de regels door.

▲ **Beeld uit de 'doorloop' tijdens de repetitieperiode in het Groningse Noorderpoortcollege. Foto: DvhN/Kees van de Veen**

In de liedjes, kan alles hardop worden gezegd, zoals 'ik hou van je.'"

De historische figuur Lauwert Fockens werd in werkelijkheid reeds bij het begin van het Roomse beleg opgehangen als verrader. "Ik heb hem een maand uitstel gegeven", zegt Fokkens met een lichte grijns. Hij had Fockens – *what's in a name* – als spion/verrader dringend nodig voor zijn verhaal. Daarin dringt Lauwert zich slinks op aan Aagje, de huishoudelijke hulp van de wijze burgemeester Van Julsingha. Ze is verliefd op de juist

wel deugende student Duits Lieuwert. Haar stervende moeder husselt met de twee namen, waarna de familie meent dat Aagje de valse Louwerd een trouwbelofte heeft gedaan. "Er moet natuurlijk een liefdeslijn inzitten. Menselijk drama. En tenslotte moet alles goedkomen."

De aanvankelijk verstoten Lieuwert is in deze schijnhistorie een puike figuur om, via een uitstapje naar BB's legertenten ten zuiden van de stad, een dramatisch verband te leggen tussen de strijdende kampen. "Wat écht is gebeurd, en zeer bruikbaar, is het bezoekje dat gegoede dames uit de Ommelanden aan het kampement van Bommen Berend brachten. Als uitje! Om de dames goed te kunnen ont-

vangen, klopte een vertegenwoordiging van de bisschop bij de stadspoorten aan, met het verzoek om confituren. Inderdaad, Monty Python-achtig!"

Deze vrouwelijke expeditie droeg bij aan de oplossing van nog een probleem. "Gezelschappen als GOOV hebben verhoudingsgewijs veel vrouwenleden. Dan is de vraag: hoe help je al die vrouwen aan een rol?"

De 'aow'ers' Rabenhaupt (70) en de bisschop (66) zijn dankbare figuren. Verder heeft Fokkens het Peerd van ome Loeks en Berend Botje in het verhaal weten te werken en, inhakend op de actualiteit, is de personage van de bisschop van Keulen, die Bommen Berend bijstond, herschreven tot een liefhebber van jongetjes. "Volgens de geschiedenis was hij een hypochondrisch en mensenschuw wezen, dus dit kon daar prima bij, dacht ik zo."

Fokkens heeft er alle vertrouwen in dat de voorstelling de kleur en het perspectief krijgt die hem voor ogen staan. "Jack Nieborg is een heel inventieve regisseur. Ik heb hem het scena-

▲ Schrijver Gert Fokkens

rio gegeven en bemoei me er dan ook verder niet mee. En Carla van Zanten heeft als choreografe erg mooie dingen gedaan."

De muziek voor het stuk is van de Groningse componist/musicus Arnold Veeman. Wie op een meezingmusical rekent, zit er naast. "Ik heb de muziek zo veel mogelijk in de tijd geplaatst. In die zin is het meer opera dan musical", zegt Veeman, die in Kloosterburen woont en daar zijn eigen studio heeft. "Maar zeker zitten er liedjes in die je kunt meezingen! Het lied *Er gaat niets boven Groningen* is echt prachtig geworden, met een mooie tekst van Noud Jaspers; dat wordt het nieuwe volkslied van Groningen."

Veeman had een enorme klus aan *Bommen Berend*. "Wel 31 liedjes en 49 underscores, dat vergt een ongehoord secure en geordende werkwijze. Je moet alles helder in vakjes stoppen, anders kom je er niet uit. En als er weer wat in het verhaal werd aangepast, moest ik ook weer aan de bak. Soms was 't veel, omdat ik meer opdrachten heb. Maar schitterend. Dit smaakt absoluut naar meer."

Voorstelling

Bommen Berend, de *Musical* van GOOV Muziektheater (regie Jack Nieborg), 1/1 (20.15 uur, try-out), 2/1 (14.00 en 20.15 uur – première), 3 en 4/1 (20.15 uur), 5/1 (13.00 en 16.00 uur). Voor de try-out en de premièredag nog kaarten beschikbaar, andere dagen alleen nog enkele derde-/vierde rang. Entree €25 tot €9,25. Try-out €20 tot €7,75. Vier extra voorstellingen op 17, 18, 19/6. Zie www.goov.nl.